

Akční plán udržitelnosti Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci na období 2024-2025

Tento dokument rozpracovává „Akční plán realizace Strategie udržitelného rozvoje UP na roky 2024-2025 (APUP)“ pro podmínky Přírodovědecké fakulty UP (PřF). Dokument obsahuje zejména výběr opatření z APUP, která jsou nebo budou na PřF UP realizována v období 2024-2025 v souladu se zásadami Strategie udržitelného rozvoje UP.

Přírodovědecká fakulta UP již dlouhodobě a cíleně realizuje řadu opatření a aktivit, které mají bezprostřední provázanost s principy udržitelnosti.

V rámci provozu budov fakulty jsou instalovány ve všech budovách PřF UP barevně označené sběrné nádoby a koše na tříděný odpad a doplněny i o sběrné nádoby na kovový odpad. PřF UP má od firmy Asekol pořízen klecový kontejner na drobný elektroodpad. Zaměstnanci Správy budov PřFabsolvovali v roce 2023 školení o třídění odpadu pořádané oddělením udržitelného rozvoje RUP.

V areálech fakulty na Envelopě i v Holici byly zřízeny a jsou pravidelně zahradnický udržovány plošně rozsáhlé parkové krajinařské výsadby, realizovány zelené střechy i zelené stěny budov.

V areálu fakulty v Holici je zřízeno kompostové hospodářství, kam je ukládán biologický odpad z obou fakultních areálů (posečená tráva, ořez dřevin atd.). Zkompostovaný materiál je opět využíván ve sklenících a parkových plochách PřF UP.

PřF UP provozuje ve vozovém parku služebních vozidel fakulty již několik let osobní elektromobil. U všech budov PřF UP a v podzemních garážích pro zaměstnance jsou instalována zařízení pro možnost bezpečného parkování jízdních kol zaměstnanců i studentů.

Ve všech budovách PřF UP jsou Správou budov vypracovány časové plány pro vytápění i chlazení s cílem maximálních energetických úspor pro zajištění maximálně možného environmentálně příznivého provozu budov.

V hlavní budově fakulty v současné době plánujeme výměnu a doplnění elektroměrů podružného měření pro budoucí zavedení energetického managementu. Pro implementaci BIM je Správa budov PřF UP připravena spolupracovat s RUP. Při plánování nových stavebních investic doporučuje PřF UP vždy zajistit i kvalitní odborný výpočet budoucích provozních nákladů za provozní technologie nových budov pro budoucí roky provozu a realisticky kalkulovat i s ohledem na předpokládaný nárůst cen elektrické energie.

Nadále se snažíme postupně provádět výměnu osvětlení za úspornější LED technologii ve všech objektech fakulty v závislosti na omezených finančních limitech na provoz PŘF UP.

V rámci realizace novostavby moderního multifunkčního objektu v Botanické zahradě PŘF UP vznikla budova s energetickým štítkem A – je zde tepelné čerpadlo, FVE elektrárna atd. Na novostavbu byl připojen i stávající objekt zahradního domku, který nyní slouží jako provozní zázemí odborných pracovníků Botanické zahrady.

Správa budov PŘF UP se intenzívně snaží o snižování spotřeby vody ve všech fakultních budovách. V rámci řádného provozu budov fakulty ovšem snahy o omezení spotřeby vody naráží na faktické limity. Např. není možné více snížit spotřebu vody ve splachovačích na WC, protože se jinak značně zanáší kanalizační potrubí a náklady na čištění a údržbu kanalizace jsou potom 2-3 krát vyšší než náklady na platby za spotřebu vody. Limitem pro další snižování spotřeby vody jsou samozřejmě i tvrdé hygienické předpisy pro velké budovy, využívané stovkami studentů a zaměstnanců. Snížení spotřeby kohoutkové pitné vody v budově by mohlo znamenat riziko dlouhodobější stagnace průtoku vody ve vodovodním systému a tedy velké riziko vzniku podmínek pro výskyt zdraví nebezpečné bakterie rodu *Legionella* v pitné vodě.

PŘF UP nyní aktuálně realizuje investiční akci „Hospodaření se srážkovou vodou z objektu PŘF UP – 17.listopadu 1192/12“ – tato investice by měla přinést snížení poplatků za stočné na hlavní budově fakulty (odvod dešťových vod do kanalizace) – celkově tato částka za rok 2023 tvořila přes 220 tis. Kč bez DPH (cca 4400 m³ vody).

Dále je v plánu PŘF UP realizovat rozšíření vsakovací kamenné plochy za objektem hlavní budovy fakulty, které je nedostatečné a nestíhá pojmout velké množství srážkové vody. Tato akce bude realizována v případě, že na investici získá PŘF UP finanční prostředky.

Pokud se týká oblasti „Vzdělávání k udržitelnosti“ – zde má pravděpodobně PŘF UP nejsilnější pozici v rámci celé univerzity. Na PŘF UP jsou tradičně a dlouhodobě (od devadesátých let minulého století) realizovány mnohé studijní programy (od bakalářských přes navazující magisterské až po doktorské studijní programy), které ve významném podílu zahrnují principy udržitelnosti. Jedná se např. o tyto studijní programy: Environmentální rizika a klimatická změna, Environmentální geologie, Ochrana životního prostředí, Tvorba a ochrana krajiny, Mezinárodní rozvojová a environmentální studia a řada dalších studijních programů (viz webové stránky fakulty). Studijní programy jsou zabezpečovány akademickými pracovníky, kteří velmi často představují mezinárodní špičku ve vědních oborech s multidisciplinárním průnikem v environmentálních vědách a ve vědě o udržitelnosti (Sustainability Science). Tyto studijní programy jsou inovovány (a nové akreditovány) v souladu se současným stavem poznání v oborech environmentálních věd.

V oblasti udržitelnosti je na PŘF UP velmi aktivní náš studentský spolek Udržitelný Palacký <https://www.facebook.com/udrzitelnypalacky/?fref=ts>.

Řada kateder a odborných pracovišť fakulty spolupracuje s praxí (průmyslové podniky, instituce veřejné správy atd.) na řešení praktických otázek udržitelného rozvoje a environmentálního managementu (viz webové stránky fakulty, výroční zprávy a Zpravodaj PŘF UP). Fakulta je významnou vědeckou institucí s prestižními světově srovnatelnými publikačními výsledky v řešení mezinárodních projektů ve vědních oblastech, dotýkajících se mezioborovými přesahy problematiky udržitelnosti (viz např. výsledky mezinárodní evaluace UPOL a evidence projektů v databázi CEP).

Přírodovědecká fakulta bude v období 2024-2025 realizovat opatření navrhovaná v APUP, která přispívají k aplikaci principů udržitelného rozvoje do vzdělávacích i výzkumných aktivit fakulty, jakož i do správy a provozu budov (samozřejmě za předpokladu, že bude možné zajistit řádné financování těchto aktivit).

Hlavní cíle PŘF UP v oblasti udržitelnosti na období 2024-2025:

V souladu se zaměřením fakulty bude PŘF UP realizovat v oblasti udržitelnosti jako své hlavní cíle následující opatření z prioritní oblasti „Vzdělávání a tvůrčí činnost“:

Cíl č. 1:

V rámci opatření 9.1. „Udržitelnost v kurikulu studijních programů“ vzniknou v roce 2024 na PŘF UP dva nové studijní programy, cíleně zaměřené přímo na udržitelný rozvoj:

Bakalářský studijní program „Environmentální studia a udržitelný rozvoj“ (garant doc. J. Pánek) a navazující magisterský studijní program „Globální udržitelný rozvoj“. (garant doc. M. Syrovátka). Oba studijní programy zahájí výuku studentů na katedře rozvojových a environmentálních studií v zimním semestru 2024/2025.

Navíc bude do konce roku 2024 připraven k projednávání na vědecké radě fakulty návrh akreditace pro habilitační a profesorská řízení v oboru „Environmentální věda a udržitelnost“ (garant prof. I. Machar).

Cíl č. 2:

V rámci opatření 10.2. „Podpora výzkumů týkajících se udržitelnosti“ bude na PŘF UP pokračováno se standardní přípravou nových a s realizací již probíhajících výzkumných grantů, zahrnujících témata udržitelného rozvoje.

Cíl č. 3:

V rámci opatření 10.3. „Podpora závěrečných prací studentů s výzkumnou problematikou související s udržitelností“ bude na PŘF UP pokračovat zadávání témat kvalifikačních studentských prací, zejména na katedrách začleněných do oborů Vědy o Zemi, Biologie a ekologie, Chemie.

PřF UP doporučuje v rámci Komise pro udržitelnost na Rektorátu UP zvážit reálnost a smysluplnost některých návrhů v APUP, které mohou být zčásti kontroverzní:

A) Navrhované snížení spotřeby vody (opatření 3.1 v APUP) může být v rozporu s návrhem na výsadbu zeleně se záměrem ochlazování mikroklimatu (opatření 3.3). Stromy v urbánním prostředí, pokud mají plnit ekosystémovou klimatizační funkci, nutně potřebují pravidelnou a vysokou dotaci vody záhlvkou, což při rozšiřování výsadeb nových stromů nutně povede k nezanedbatelnému zvýšení celkové spotřeby vody. PřF UP doporučuje v rámci aktualizace Strategie udržitelného rozvoje UP návrh omezit spotřebu vody na UP přehodnotit v kontextu realistické situace plánovaných nových výsadeb zeleně na pozemcích UP a úprav staveb UP (zelené střechy apod.).

B) PřF UP nedoporučuje vytvářet databázi článků a výstupů z výzkumů, týkajících se udržitelného rozvoje, protože by se jednalo o redundantní záležitost, duplikující již existující vysoce kvalitní mezinárodní databáze. Mezinárodní databáze (např. SCOPUS, Web of Science) jsou v tomto směru sofistikované odborné databáze, která není třeba dublovat vytvářením nové lokální a nutně bezvýznamné univerzitní databáze. Všechny mezinárodní databáze vědeckých článků a výstupů z vědeckých grantů jsou zdarma přístupné zaměstnancům i studentům univerzity v rámci elektronických informačních zdrojů, provozovaných Knihovnou UP. PřF UP doporučuje v aktualizaci Strategie udržitelného rozvoje UP návrh na vytváření nové databáze zrušit.

C) PřF UP se také nehlásí k plnění cíle „snížení počtu pracovních cest zaměstnanců a studentů“ (opatření č. 5.4), protože taková restrikce pod záminkou údajné udržitelnosti by vedla na fakultě k nežádoucímu snížení mezinárodní mobility studentů a k nepřijatelnému omezování akademické svobody pracovníků PřF UP. Vysokoškolsky vzdělaní přírodovědci mají dostatečné znalostní kompetence o principech udržitelnosti. Akademičtí pracovníci fakulty jsou proto schopní sami se zodpovědně a kvalifikovaně rozhodovat o reálné potřebnosti pracovních cest v rámci své pedagogické i tvůrčí činnosti i s ohledem na principy udržitelnosti. PřF UP doporučuje v aktualizaci Strategie udržitelného rozvoje UP návrh sledování tzv. uhlíkové stopy u pracovních cest zrušit.

Vypracoval dne 09. 06. 2024 prof. Ing. Ivo Machar, Ph.D. (katedra rozvojových a environmentálních studií) s využitím podkladů tajemnice fakulty Ing. Lenky Káňové, vedoucí oddělení vnějších a vnitřních vztahů Mgr. Dagmar Petrželové a pracovníků Správy budov (pan Filip Zlámal, paní Věra Holišová).

Schválil dne 15. 07. 2024

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.

děkan fakulty

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
DĚKANÁT -1-
17. listopadu 12, 771 46 Olomouc